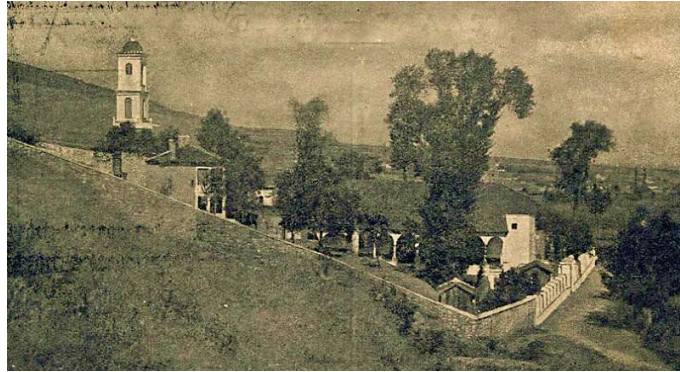
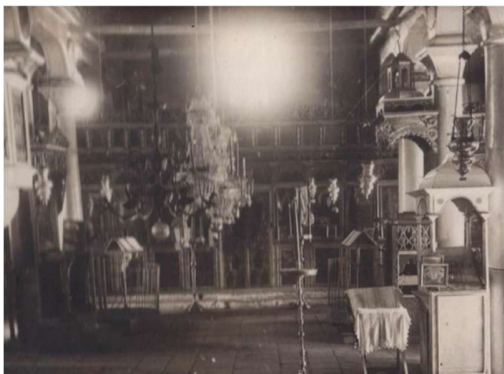

Άγιος Γεώργιος

Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, περίπου στα 1925¹

Το 1835, κοντά στην έναρξη της περιόδου του Τανζιμάτ (1839-1876), με τις μεταρρυθμίσεις που επέτρεψαν στους χριστιανούς την ανοικοδόμηση εκκλησιών, επί Μητροπολίτου Νεοφύτου, χτίζεται η πρώτη ορθόδοξη χριστιανική εκκλησία της Φλώρινας, ο Ναός του Αγίου Γεωργίου.

Το εσωτερικό του Ναού του Αγίου Γεωργίου και ορθόδοξος ιερέας (1916 – 197)²

¹ Φωτοθήκη Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας.

² Marcel Bolotte. *Carnets de Guerre 1914 – 1919*. Διαθέσιμα στα: <http://atelca.fr/remy/transit/marcel/photos-medium/photo-105.htm> & <http://atelca.fr/remy/transit/marcel/photos-medium/photo-109.htm> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/9/2015).

Σύμφωνα με τον Γεώργιο Μόδη, η εκκλησία χτίστηκε χωρίς σουλτανικό φερμάνι, αλλά χάρη σ' έναν «καλό» Αλβανό πασά που έδωσε την άδεια³. Η εκκλησία ανοικοδομείται εκτός των ορίων της πόλης, σύμφωνα με εντολές των οθωμανικών αρχών⁴. Μέχρι τότε, οι χριστιανοί της πόλης εκκλησιάζονταν στην κοντινή εκκλησία της Σκοπιάς⁵. Πρόκειται για την περιοχή της αρχαίας πόλης της Φλώρινας. Ευρήματα από το παλιό μικρό νεκροταφείο που υπήρχε ψηλότερα από τον ναό, ανάγουν την ταφική χρήση της περιοχής στα ελληνιστικά χρόνια⁶. Οι μουσουλμάνοι της πόλης, αρχικά, ονόμαζαν την περιοχή *devedji bouнар*, δηλαδή *πηγή της καμήλας*. Αργότερα, ίσως μετά την ανέγερση του ναού του Αγίου Γεωργίου, αναφέρονταν στην τοποθεσία ως *hadji terpe*, *λόφο του προσκυνητή* ή *λόφο του αγίου*⁷.

Φλώρινα. Γιορτή της Πρωτομαγιάς 1917(Στον ορθόδοξο καθεδρικό)⁸

Η λαϊκή παράδοση θέλει να έχει χτιστεί η εκκλησία μέσα σε διάστημα 35 ημερών μονάχα, για να αποφύγουν τα προσκόμματα για την ανέγερσή της κάποιου τούρκου αξιωματούχου της περιοχής. Στην εκκλησία αποδίδονταν μαγικές ιδιότητες και οι κάτοικοι έφερναν άρρωστα ζώα για να θεραπευτούν κάνοντας το γύρο της εκκλησίας τρεις φορές⁹.

³ Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} - 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 - 2002» Ιστορία & Πολιτισμός*. Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 - 174. Μόδης, Γ. (1966). Το αγίασμα. *Μακεδονικές Ιστορίες*. Αθήνα: χ.ε., 31 - 34. Σημαντήρας, Γ. (1964). Φλώρινα η ονομασία της διαμέσου των αιώνων. Φλώρινα: Εκδόσεις Φωνή της Φλωρίνης, 131.

⁴ Μόδης, Γ. (1968). Η Φλώρινα επί τουρκοκρατίας. *Αριστοτέλης*, 65-68, 1 - ...

⁵ Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο*. Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία), 61. Cohen, M. (1920). *Villes macédoniennes. Florina - Nevolani. La Geographie, XXXIV*, 107.

⁶ Ακαμάτης, Ι. Μ. & Λιλιμπάκη - Ακαμάτη, Μ. (1996). *Ελληνιστική πόλη Φλώρινας*. Θεσσαλονίκη: χ.ε., 14

⁷ Cohen, M. (1920). *ό.π.*, 122.

⁸ *Φωτοθήκη Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας*.

⁹ Cohen, M. (1920). *ό.π.*, 123.

Εκφορά νεκρού στον Άγιο Γεώργιο (1925)¹⁰

Καθώς η εκκλησία βρίσκεται στην ουσία εκτός πόλεως, το 1911, το ζήτημα απασχολεί την *Εφορεία των εν Φλωρίνη Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων*, όπου και αποφασίζεται η ανέγερση κεντρικής εκκλησίας και η εξεύρεση χώρου για την οργάνωση νεκροταφείου της Κοινότητας. Τελικά αποφασίστηκε η αγορά αγρού απέναντι από την υπάρχουσα εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, για την οργάνωση των κοιμητηρίων με δαπάνες Ελλήνων της Αμερικής¹¹. Μετά την απελευθέρωση, η έδρα της Μητρόπολης μεταφέρεται στον Ναό του Αγίου Παντελεήμονα, μέχρι τότε εξαρχική εκκλησία, στο κέντρο της πόλης, στο Βαρόσι, δίπλα από τα Μητροπολιτικά Μέγαρο. Κατά τον τρόπο αυτό το ζήτημα της απόστασης του Αγίου Γεωργίου λύθηκε. Στον συγκεκριμένο ναό τελείται κι η πρώτη επίσημη δοξολογία για τα ελευθέρια της πόλης, στις 8 Νοεμβρίου 2012, παρουσία του διαδόχου Κωνσταντίνου και αρχιερατούντος του Μητροπολίτη Πολυκάρπου¹², παράδοση που συνεχίζεται ως σήμερα στην επέτειο απελευθέρωσης της πόλης.

Πρόκειται για μια τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική, με νάρθηκα και ένα αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο. Ο ναός ανακατασκευάστηκε την περίοδο 1948 – 1950 και, κατά τον τρόπο αυτό εξαφανίστηκαν τα παραδοσιακά τυπολογικά της στοιχεία, όπως το παλιό χαγιάτι. Αφαιρέθηκε το περίστωο (χαγιάτι) τις νότιες πλευράς, που ήταν ξύλινο με τοξοστοιχίες κατασκευασμένες από μπαγδατί και ενιαία στέγη¹³. Ήδη, το 1921, είχε κτιστεί στο άμεσο

¹⁰ Αρχείο Θανάση Βογιατζή.

¹¹ Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. Ι, 29. *Συνεδρία Εφορείας των εν Φλωρίνη Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων, αρχόμενοι από της 9 Ιουλίου του έτους 1905*. Συνεδρίες 27-2-1911 & 13-9-1911, 69 & 87.

¹² Σαπουντζής, Τ. (1958). Αναμνήσεις από την απελευθέρωση της Φλωρίνης. *Αριστοτέλης*, 11, 41 – 45.

¹³ Μουτσόπουλος, Ν. (2003). *Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία της Μακεδονίας. Εκκλησίες του Νομού Φλώρινας*. Αθήνα: Μαλλιάρης παιδεία, 224 – 225.

περιβάλλον του ναού το καμπαναριό, από τον εμπειροτέχνη Δημήτριο Τούση, με σαφείς νεοκλασικές αναφορές, καθώς επαναλαμβάνεται η αρχιτεκτονική των πύργων των κωδωνοστασίων που διαμορφώνεται στο τέλος του 19ου αιώνα στον βορειοελλαδικό χώρο¹⁴. Κτητορική επιγραφή μας πληροφορεί για την ημερομηνία ανέγερσής του όπως και τα ονόματα αυτών που συνέβαλαν στην ανέγερση: *Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Σ. Μητροπολίτου Μογλενῶν καὶ Φλωρίνης Πολυκάρπου καὶ ἐπιτροπευόντων τῶν Π. Ναοῦμ, Σ. Λοκμάνη, Γ. Γρίβα, Α. Χατζητάση, Π. Λουκίδου, Θ. Χριστίδου, Ι. Θεοδοσίου, καὶ Γ. Τσαπάνου, ἀνηγέθη τὸ παρὸν κωδωνοστάσιον δαπάναις τοῦ Ἐκκλης. Ταμείου Ἀγ. Γεωργίου. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1921 Ἀπριλίου 23.*

*Ο Άγιος Γεώργιος της εποχή της Κατοχής (1944)*¹⁵

Στον αύλειο χώρο του ναού υπήρχαν, επίσης ξενώνας, όπου, σύμφωνα με τον Δημήτρη Μεκάση, έμεναν οι ιερομόναχοι, οι νεωκόροι και οι κηροπλάστες, εργαστήριο κεριού και ια μεγάλη βρύση στην αυλή για το αγίασμα, η οποία είχε κατασκευαστεί το 1890, περίπου. Ο ξενώνας και η βρύση κατεδαφίστηκαν το 1968¹⁶. Τελευταίος κάτοικος του ξενώνα ήταν ο Αρχιμανδρίτης Γερμανός Χρηστίδης (1883-1968), γνωστός ως Παπαχρηστίδης, γεννημένος στο Μαυροχώρι της Καστοριάς. Ήταν απόφοιτος της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης (1912), γνώστης γαλλικών, γερμανικών και τουρκικών και καθηγητής της Θεολογίας στο Γυμνάσιο της Φλώρινας τα χρόνια 1915-1920 και 1934-1939. Η γενναία

¹⁴ Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *ό.π.*, 82, 154 – 155 & 165.

¹⁵ Παπαχαρίσης, Σ. (2012). *Φλώρινα - Τοπία Κατοχής 1941 - 1944*. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=1623> (Ημερομηνία πρόσβασης 18/12/2015).

¹⁶ Μεκάσης, Δ. (2014). *Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου Φλωρίνης*. Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2014/04/blog-post_9112.html (Ημερομηνία πρόσβασης 8/1/2016).

δωρεά του προς τον Φ.Σ.Φ. «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ» υπήρξε η βάση για να ανεγερθεί το σημερινό του κτίριο¹⁷.

Ο Άγιος Γεώργιος και η γύρω περιοχή, στις δεκαετίες 1950 – 1960¹⁸

¹⁷ Βογιατζής, Θ. (2013). *Η παλιά Φλώρινα 1912 – 1970 μέσα από το φωτογραφικό αρχείο του Θ. Βογιατζή: Ο Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου και ο Παπαρηστίδης*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2013/01/1912-1970.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 8/1/2016).

¹⁸ Παπαχαρίσης, Σ. (2012). *Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου της Φλώρινας*. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=2692> (Ημερομηνία πρόσβασης 18/12/2015).

Βιβλιογραφία

- Cohen, M. (1920). Villes macédoniennes. Florina – Nevolani. *La Geographie*, XXXIV, 107.
- Marcel Bolotte. *Carnets de Guerre 1914 – 1919*. Διαθέσιμα στα: <http://atelca.fr/remy/transit/marcel/photos-medium/photo-105.htm> & <http://atelca.fr/remy/transit/marcel/photos-medium/photo-109.htm> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/9/2015).
- Ακαμάτης, Ι. Μ. & Λιλιμπάκη – Ακαμάτη, Μ. (1996). *Ελληνιστική πόλη Φλώρινας*. Θεσσαλονίκη: χ.ε.
- Αρχείο Θανάση Βογιατζή*.
- Βογιατζής, Θ. (2013). *Η παλιά Φλώρινα 1912 – 1970 μέσα από το φωτογραφικό αρχείο του Θ. Βογιατζή: Ο Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου και ο Παπαρηστίδης*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2013/01/1912-1970.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 8/1/2016).
- Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} – 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 – 2002» Ιστορία & Πολιτισμός*. Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 – 174.
- Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. Ι.
- Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο*. Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία).
- Μεκάσης, Δ. (2014). *Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου Φλωρίνης*. Διαθέσιμο στο: http://florineanews.blogspot.gr/2014/04/blog-post_9112.html (Ημερομηνία πρόσβασης 8/1/2016).
- Μόδης, Γ. (1966). Το αγίασμα. *Μακεδονικές Ιστορίες*. Αθήνα: χ.ε., 31 – 34.
- Μόδης, Γ. (1968). Η Φλώρινα επί τουρκοκρατίας. *Αριστοτέλης*, 65-68, 1 –
- Μουτσόπουλος, Ν. (2003). *Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία της Μακεδονίας*. *Εκκλησίες του Νομού Φλώρινας*. Αθήνα: Μαλλιάρης παιδεία.

Παπαχαρίσης, Σ. (2012). *Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου της Φλώρινας*. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=2692> (Ημερομηνία πρόσβασης 18/12/2015).

Παπαχαρίσης, Σ. (2012). *Φλώρινα - Τοπία Κατοχής 1941 - 1944*. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=1623> (Ημερομηνία πρόσβασης 18/12/2015).

Σαπουντζής, Τ. (1958). Αναμνήσεις από την απελευθέρωση της Φλωρίνης. *Αριστοτέλης*, 11, 41 - 45.

Σημαντήρας, Γ. (1964). Φλώρινα η ονομασία της διαμέσου των αιώνων. Φλώρινα: Εκδόσεις Φωνή της Φλωρίνης.

Συνεδρία Εφορείας των εν Φλωρίνη Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων, αρχόμενοι από της 9 Ιουλίου του έτους 1905. Συνεδρίες 27-2-1911 & 13-9-1911, 69 & 87.

Φωτοθήκη Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας.